

„MINA JA KESKKOND”

Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
2. saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
3. väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
4. väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
5. väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
6. märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huve jms;
2. kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3. nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4. nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
5. mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
6. oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
7. julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
8. kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
9. järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist;
10. suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
11. kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
12. kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
13. selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad;
14. selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
15. mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
16. kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
17. teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Valdkonna sisu on:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;
- 3) looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Teema	3-aastane	5-aastane	7-aastane
Mina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ütleb küsimuse korral oma ees- ja perekonnanime. 2. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss. 3. Ütleb vastuseks vanuse küsimusele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel. 	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk või poiss).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab end tutvustada. 2. Teab oma kohustusi ja õigusi. 3. Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. 2. Teab õdede ja vendade nimesid. 	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed+onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab oma pereliikmeid ja lähissugulasi. 2. Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 3. Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. 2. Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi). 3. Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta. 2. Teab kodust aadressi ja telefoni.
Lasteaed	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada oma rühma nime. 2. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). 3. Nimetab rühmas olevaid esemeid. 4. Ütleb küsimuse korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab oma lasteaia nime. 2. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. 3. Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. 4. Teab oma, võõra ja ühise tähendust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab lasteaia aadressi. 2. Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust. 3. Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.

Kool			<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab kooli kui õppimise kohta. 2. Kirjeldab, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. 2. Matkib lihtsamaid töövõtteid. 3. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada vanemate ameteid. 2. Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas. 3. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid. 4. Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid. 2. Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust. 3. Mõistab töö ja vastutuse tähtsust. 4. Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes. 5. Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriiete kandmine jm.) 2. Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid. 2. Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp. 3. Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi). 2. Teab koduvalla/-linna sümboleid. 3. Oskab Eesti kaardil oma kodukohta. 4. Teab Eesti Vabariigi presidendi nime. 5. Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone. 6. Suhtleb teisest rahvusest lastega. 7. Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	<ol style="list-style-type: none"> 1. Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse). 2. Nimetab küsimuse korral pühadega seotud tegevusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab tähtpäevi peres. 2. Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab Eesti rahva traditsioone ja kombeid. 2. Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm.). 3. Oskab kirjeldada

			<p>tähtpäevade tähistamist oma lasteaia või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm).</p> <p>4. Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).</p>
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab mõistete hea ja paha tähendust. 2. Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab mõistete õige ja vale tähendust. 2. Teab üldtuntud viisakusreegleid. 3. Tunneb ja järgib lauakombeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab mõistete ausus ja autus tähendust ning oskab vastavalt käituda. 2. Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukordades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jm.) 3. Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Küsimuse korral nimetab oma sõprade nimesid. 2. Oskab haiget saanud sõpra lohutada. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab küsimuse korral sõbra positiivseid omadusi. 2. Oskab sõpra lohutada ja abistada. 3. Oskab andeks anda leppida. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. 2. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitstes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähepanelikkus		<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada. 2. Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. 2. Oskab kaasinimestega tähepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse		<p>Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. 2. Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. 3. Pakub abi erivajadustega inimestele oma

			võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustust. 2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 3. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet. 2. Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm). 3. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). 4. Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	Oskab küsimuse korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).	Kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.	Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	Oskab küsimuse korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkuleppitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid). 2. Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi. 3. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine		Nimetab tervist hoidvat tegevusi (nt tervislik toitumine,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjelda, mida tähendab tema jaoks terve olemine.

		piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	<ol style="list-style-type: none"> 2. Kirjelda, kuidas hoida enda ja teiste tervist (nt tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). 3. Teab, mis on haigus. 4. Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (nt suitsetamine, sh passivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab hammaste hooldamise vahendeid. 2. Harjab hambaid täiskasvanu abiga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud). 2. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks iga päev süüa.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on väga iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimuse korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne, ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 2. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohututs ja turvalisus	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). 2. Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates

		<p>ehitised).</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita). 3. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 4. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna. 	<p>situatsioonides ja keskkondades.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. 4. Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane). 5. Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
<p>Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest. 2. Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv). 2. Oskab nimetada tuntumaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid. 2. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
<p>Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi. 2. Oskab küsimuse korral nimetada tuttavat lindu. 3. Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldab nende välimust ja öelda, kus nad elavad. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetad tuntumaid erineva elupaiga ja – viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. 2. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
<p>Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid,</p>	<p>Oskab nimetada tuttavaid putukaid: lepatriinu, sipelgas, mesilane.</p>	<p>Teab putukate elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.</p>	<p>Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.</p>

välimus, kasv, areng			
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eristab tuntumaid puu ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. 2. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli. 	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm).
Õö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab küsimuse korral iseloomustada ööd (on pime) ja päeva (on valge).	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm, suvel saab ujuda, on soe).	Oskab nimetada kõiki aastaegu ja neid iseloomustada.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. 2. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündminemererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne). 3. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid. 2. Teab õhu vajalikkust ja kasutamist. 	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadeaga.
Inimese mõju loodusele:	1. Mõistab, et lilli nopitakse vaasi	1. Mõistab, et joogivett on vaja	1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub

loodushoid, säästev areng	panekuks. 2. Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud kohta.	kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). 2. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule). 3. Teab, et inimene saab talvel loomi aidata. 4. Mõistab, et on vaja istutadapuid ja muid taimi. 5. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.	seda säästvalt. 2. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. 3. Teab, kuidas loomi talvel aidata, ja oskab seda teha. 4. Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata. 5. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). 6. Soovib osaleda looduse korrastamises.
Valguse temperatuuri, vee, õhu, toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	1. Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku. 2. Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele, inimesele.	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	1. Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). 2. Teab mõisteid <i>sõidutee</i> ja <i>kõnnitee</i> .	1. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. 2. Teab, kuidas sõiduteed ületada. 3. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).	1. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 2. Teab, kuidas ületada ristmikku. 3. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. 4. Oskab kasutada 112 numbrit.
Liiklusmärgid	Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Teab liiklusmärkide tähendusi.	1. Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes. 2. Teab rulluiskeude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Sõidukid	1. Teab	1. Teab	

	liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid. 2. Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver).	liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust. 2. Oskab ühissõidukiskäituda (sõidupilet).	
Helkur, turvatool ja vöö	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.	1. Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. 2. Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes. 3. Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

Sotsiaalne keskkond

Mina ja teised

Eesmärgid:

1. Lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
2. Laps väärtustab eesti rahvakultuuri traditsioone

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi ja huve jms;
2. Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
3. Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
4. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused;
5. Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

Mina: nimi, poiss, tüdruk, vanus ja sünnipäev, enesetutvustus, lapse õigused ja kohustused.

Perekond ja sugulased: ema, isa, õde, vend, vanavanemad, lähissugulased, erilaadsed pered, lapse roll perekonnas.

Kodu: kodumaja ja aadress, kodukoht: linn, küla, alev, tänav, kodused tegevused.

Lasteaed: lapsed, kasvatajad, suhted: ühiskonna minimudel ja selles toimimine.

Kool: õppimise koht, lasteaia ja kooli erinevus.

Eelnimetatud teemade puhul kasutatakse palju ühismänge, seega peab õpetaja pöörama tähelepanu rollisuhetele: rollide jaotamisele ja rollile vastavale käitumisele (vt ka üldnimlikke väärtusi).

Ametid, elukutsed ja töö: erinevad elukutsed ja nende vajalikkus; töö ja vastutus; raha.

Mida enam on lapsel teadmisi täiskasvanute töödest-tegemisest, töövanditest ja koostööst, seda rikkalikum on tema mängumaailm. Tähelepanu tuleks pöörata täiskasvanu töö sisule, vastastikustele suhetele ja koostööle (nt arst ja haige, müüa ja ostja). On hea, kui õppekäigul saavad lapsed ise midagi praktilist teha. Mängus ärgitab õpetaja last uusi rolle täitma ning selgitab rollisuheteid.

Üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid: viisakusväljendid, abivalmidus, armastus, turvalisus, tähelepanelikkus, sõprus.

Teemat käsitletakse igapäevaste tegevuste käigus, pidevalt harjutades ja mõjutades. Eeskuju annavad peale rühmaõpetajate teisedki lasteaiaõpetajad. Lastega ühiselt arutades tuleks koostada rühmareeglid ning neid järjekindlalt järgida. Väärtushinnanguid kujundatakse ja käitumisreegleid omandatakse nii mängu kui ka lugemispalade kuulamise kaudu. Lapsel tekib kuulates palju kujutuspilte, ta elab läbi nii häid kui ka halbu emotsioone. Jutud arendavad tundemaailma, areneb iseseisev mõtlemine ja oskus teha otsuseid ning tulla toime reaalses maailmas. Jutude kaudu omandavad lapsed mõistete hea-paha, õige-vale, aus-autu tähendused.

Mängides õpitakse viisakust, asjade jagamist, tähelepanelikkust teiste vastu, ausust, abivalmidust, töökust, andekspalumist ja –andmist, hoolivust jm.

Sõpruse teema käsitlemine ei piirdu pelgalt sõbrapäevaga, vaid igapäevaste vestluste ja arutluste põhjal mõistavad lapsed, kuidas sõpru leida, kuidas olla sõbrad ja sõpra hoida. Lapse

sotsiaalsus ei arene, kui nad ei suuda vaagida sõpruse tähendust. Ülimalt oluline on rõhutada hingelisi väärtusi: usaldust, saladuste hoidmist, ausust, teise mõistmist raskustes jm.

Suhtumine erinevustesse: keeleline, rassiline, kultuuriline, erivajadustega inimesed.

Õppetegvuses on tähtis õpetaja positiivne eeskuju ja suhtumine. Erinevusi on lihtsam mõista, kui rühmas on eri rahvustest või erivajadus(t)ega laps(ed). Kui rühmas niisuguseid lapsi pole, tuleks võimaluse korral nendega kohtuda ning õpetada lapsi nendega suhtlema ja mängima. Mängu kaudu õpitakse arvestama ka seda, et kaaslaste huvid ja arvamused ei pruugi sarnaneda lapse enda arvmustega.

Kodumaa: rahvus, emakeel, koduvalla/-linna ja riigi sümbolid, teised rahvuses Eestis, nende keel ja kombed.

Teema käsitus võiks saata tundeasvatust: pidulikkus, uhkus, positiivne suhtumine oma maasse ja rahvasse. Kodumaast rääkimine aitab korrastada maailmapilti. Kodu ja lasteaia koostööna võiksid lapsed osaleda eestlaste ühtekuuluvust väljendavatel üritustel (nt laulu- ja tantsupeod). Võimaluse korral sobib õppekäik mõnesse kaitsevæetükisusse, et tutvuda sõdurieluga.

Teisi rahvusi Eestis, nende keelt ja kombeid käsitletakse siis, kui rühmas on teisest rahvusest lapsi või nende pereliikmeid. Teemat aitavad illustreerida sobivad kirjanduspalad, filmid, pildid, meened jm. Lasteaeda võib kutsuda nn üllatuskülalise, kes räägib oma rahvast ja kultuurist. Ka rollimängudes aitab samastumine lastel mõista teist rahvast, nende kombeid ja traditsioone.

Tähtpäevad, pühad ja kombed: peredtraditsioonid, eesti rahvatraditsioonid, rahvakalendri tähtpäevad.

Rahvuslikud pühad ja tähtpäevad mõjutavad oluliselt igapäevaelu. Rahvuse kombed ja traditsioonid annavad sotsiaalsele keskkonnale raamid ning individile juured. Ülelasteaialine rahvakalendri tähtpäevade tähistamine aitab lastel kujundada sotsiaalseid oskusi: suhtlemist kaaslaste ja täiskasvanutega, lapse iseseisvust, loovat tegutsemist, julgust ja teiste arvestamist, oma emotsioonide kontrollimist, eetiliste tõekspidamiste arvestamist ning koostööoskust. Tähtpäevi võib tähistada kas rühmas või naaberruhmaga.

Jõulud eeldavad pikemat käsitlust. Siin võib ühendada rahvatraditsiooni jõuluootusega ning valmistada kelandri, kus iga päev sisaldab teavet eesti jõulukommete kohta ning mingit tegevust. Üheks olulisemaks tähtpäevaks, emadepäevaks, valmistumine võib ühest küljest olla sotsiaalse ja eetilise kasvatuse andmine ning saamine, samas võib see sisaldada ka looduskasvatust (nt emadepäeva lille kasvatamine).

Tervis

Eesmärk: laps väärtustab enda ja teiste tervist, käitub tervislikult ning ohutult.

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja khjulikku;
2. Julgeb keelduda (ühis)tegevusest, kui neis osalemine kahjustab teda ennast ja teisi või on ohtlik;
3. Kirjeldab, kuidas keskkond ja inimeste käitumine võivad mõjutada tervist;
4. Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sh hammaste hoidmist ja hooldamist.

Tervis: tervise väärtustamine, hügieen, hammaste tervis, tervislik toitumine, inimkeha, ohutus ja turvalisus.

Tervise väärtustamine: tervis (vaimne, emotsionaalne, sotsiaalne, füüsiline), haigus, inimese tervist mõjutavad tegurid; tervisekäitumine (tervislik toitumine, eakohane ja piisav kehaline aktiivsus, puhkus, uni); meeldivad suhted, hea tuju, teiste arvestamine, riskikäitumine (vägivald, ohtlike olukordade loomine, suitsetamine, sh passiivne, uimastid, ebatervislik toitumine vahelene kehaline aktiivsus jm).

Hügieen: isiklikud hügieenitarbed ja nende kasutamise reeglid, pesemise tähtsus ja regulaarsus, hügieeni olulisus haiguste ärahoidmisel, ümbruse korrastamine ning keskkonna puhtuse eest hoolitsemine.

Hammaste tervis: hammaste hooldamise vahendid, terve hammaskonna hoidmine.

Tervislik toitumine: toidu vajlikkus lapse arengule ja tervisele, erinevad toiduained ja toiduainete rühmad, toiduainete päritolu, tervisliku toitumise põhimõtted, taldrikureegel, toidupüramiid, lapse arengule ja tervisele esmatähtsad toiduained igapäevases toidus, lauakombed, ohud köögis.

Inimkeha: kehaosad; meeleelundid; süda ja kopsud ning nende ülesanne; tüdruk ja poiss.

Ohutus ja turvalisus: ohud erinevates situatsioonides ja keskkonnades, turvaline käitumine ohtlikus situatsioonis, hädaabinumber ja selle kasutamine; oskuslik tegutsemine eksinuna metsas, linnas, turvalise käitumise reeglid, lihtsamad esmaabivõtted; keeldumine last ohustavatest tegevustest.

Tervise teemasid käsitledes on võimalik kasutada väga erinevaid materjale ja vahendeid sõltuvalt alateemast ning integratsioonist teiste tegevusvaldkondadega. Kuna terviseõpetus ja -kasvatus on protsess ning eesmärk on kujundada laste positiivset suhtumist enda ning kaaslaste tervisesse, peab tegevus olema järjepidev. Iga rühmaõpetaja kavandab oma rühma tegevused nii, et tervise teemasid käsitletakse regulaarselt erinevates õppe- ja kasvatus tegevustes kogu õppeaasta vältel. Tervise ja ohutuse käsitlemist toetavad pildid, raamatud, voldikud, mudelid (nt toidupüramiid, hambamulaaž), plakatid, videod ja mängud, tervise ja ohutuse teemad päevade ja nädalate korraldamine: spordi-, keskkona-, tervise-, puu- ja köögivilja-, ravimtaimede jt nädalad; ohu-, palli-, jalgratta-, matka-, ujumis-, hamba-, südame-, kallistamispäev jm.

Tehiskeskond

Eesmärgid:

1. Laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
2. Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
3. Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi.

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
2. Mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
3. Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
4. Teab, kuidas jalakäiana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Ehitised

Järgides koduloolisuse printsiipi, tehakse tutvust ehitistega, mis ümbritsevad laste igapäevast keskkonda: kodumaja, lasteaed, olulisemad teenindusasutused, ning kõneldakse sellest, miks meil on vaja erinevaid ehitisi, millest neid tehakse ning kuidas neis käitutakse.

Kodumasinad

Igas kodus kasutatakse erinevaid abivahendeid, millega lapski kokku puutub. Lapsele on vaja selgitada nende vajalikkust, kuid kindlasti ka ohutut kasutamist. Siin on huvitav rääkida ka sellest, et inimesed ei ole alati kodutööid tehes masinaid kasutanud. Mõnes kodus on tänapäevalgi kasutusel vanemad tööriistad, selle järgi valitakse temaatika, millest ja kuidas rääkida.

Jäätmed

Jäätmed on osa meie igapäevast. On vähe tegevusi, mille tõttu ei teki midagi üleliigset, mis prügikasti pannakse. Prügi ja selle sortimine on oluline teema, mis annab hea võimaluse juhtida laste ja vanemate tähelepanu säästlikkusele. Säästlikult saab kasutada riideid, mänguasju, toitu, pakendeid jne. Selle teema alla kuuluvad ka niisugused märksõnad nagu tas Kaasustus ja kompostimine.

Sõidukid

Laps tutvub erinevate ühissõidukitega. Tähelepanu pööratakse ühissõidukis käitumisele ja ühissõidukist väljumisele. Kõneldakse ka teetöömasinatest, teistest töömasinatest ja nende tööülesannetest. Tähelepanu on vaja juhtida eriotstarbelistele sõidukitele (kiirabi, politsei, tuletõrjeautod).

Jalakäia ohutu liiklemine: valgusfoor, tänava ületamine

Oluline on teada valgusfoori tulede sütmise järjekorda ja nende tähendusi ja ülesandeid. Laps tutvub sõidu- ja kõnniteega. Kui kõnniteed pole, kõnnitakse vasakul teepeenral. Tähelepanu pööratakse sõidutee ületamisele linnas ja maal, ristmiku ning raudtee ületamisele. Räägitakse ka liiklemisohtudest erinevates ilmastikuoludes.

Liiklusmärgid

Laps tutvub liiklusmärkidega, mis asuvad tema ümbruskonnas, kus ta liigub. Pööratakse tähelepanu nende otstarbele.

Turvavarustus

Lastele tutvustatakse erineva kuju ja suurusega helkureid ning rõhutatakse helkuri kasutamise vajalikkust. Arutletakse turvavöö ja turvavööistme ning nende vajalikkuse üle sõidukis. Laps tutvub jalgrattaga sõitmise ning rulluisude ja rulaga sõitmise nõuetega.

Esmased tegevused tehiskeskkonnaga tutvumisel on vaatlused ja õppekäigud. Lastele on oluline tutvuda oma kodukohaga ning saelsete igapäevaste ja huvitavate objektidega. Et lapsel

tekkis terviklik arusaam keskkonnast ja objektide paiknemisest tema teekonnal, võib lasta tal joonistada või konstrueerida oma teekonna plaani. Erinevates inimese ehitatud keskkondades tuleb ka erinevalt käituda. Ehitistega tutvumisel on hea võimalus võimalus teha koostööd lastevanematega, nt minna mõne lapse vanema töökohta. Lapsed saavad ka ise ehitada nii tavapärastest klotsidest kui ka looduslikust materjalist.

Ehitusetevõimega haakub hästi jääkmaterjalide kasutamine. Erinevad kastid ja karbid saab muuta huvitavateks mitmeotstarbelisteks ehitisteks või sõiduvahenditeks.

Looduskeskkond

Eesmärgid:

1. Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
2. Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses

Tulemused õppekava läbimisel: laps

1. Kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
2. Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklides: ööpäev, nädal, aastaring;
3. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
4. Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ja õhk taimedele, loomadele ning inimestele tähtsad;
5. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt;
6. Mõistab ning märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.

Kodukoha loodus: kodupaiga mets- ja koduloomad, taimed, seened, putukad ja veekogud, loomade elupaigad ja eluviisid, nende välimus, kasv ja areng, taimede kasvukohad ja vajadused, nende välimus, kasv ja areng, veekogude erinevused, loomade ja putukate mitmekesisus ning iseloomulikud tunnused, nende elu erinevatel aastaegadel ja erinevates elukeskkondades, nende eluks vajalikud tingimused.

Muutused looduses: aastaegade vaheldumine ja selle rütmilisus; ilmastikunähtused, öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses; inimeste tegevused eri aastaegadel.

Elus- ja eluta loodus: valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus; eluskooslused: mets, soo, raba, niit.

Inimese mõju loodusele: tööd looduses; esivanemate looduskäsitus ja rahvakalender; loodushoid, säästev eluviis.

Inimene on looduse osa, ent oma tegevusega mõjutab ta loodust enda ümber. Inimese eluviisist ei sõltu mitte ainult tema enda ega teiste inimeste tervis ja heaolu, vaid ka ümbritseva looduse muutumine. Väga suur on inimese mõju loodusele just säästmist või raiskamist arvestades. Lastega tuleb arutleda nende teemade üle, mida saavad nemad oma igapäevategevusega looduskeskkonnale head teha, millised säästmise ja loodusest hoolimise tegevused on neile jõukohased.

„KEEL JA KÕNE”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tuleb toime igapäevases suhtluses;
2. Kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisit lauseehitust;
3. Tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Vadkonna sisu on:

1. Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
2. Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
3. Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
2. Peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes; lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
3. Suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
4. Õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suheldes; arvestab kaassuhtlejat ja suhtluspaika;
2. Saab aru kuuldu sisust ning suudab sellele sobivalt reageerida;
3. Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
4. Jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemusi alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendab ka oma tundeid;
5. Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
6. Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ning mitmuses;
7. Valdab suhtlemiseks piisavalt sõnavara ja suudab vajaduse korral ise sõnu moodustada;
8. Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnu korrates õigesti kõiki emakeele häälikuid;
9. Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2silbilisi sõnu ning tunneb kirjapildis ära mõned sõnad;
10. Kirjutab joonistätetega 1-2silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega;
11. Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisuplokid	6-aastane	7-aastane
Suhtlemine	<ol style="list-style-type: none"> Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist. Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutusega. Annab edasi kuulnud teksti sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil. Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid. 	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid sõltuvalt suhtluseesmärkidest. Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast ja/või suhtlusolukorrast. Mõistab kaudseid ühtlusi (nt Ruumis on aken lahti. Otsene ütlus: Pane aken kinni! Kaudne ütlus: Mul on jahe!) Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid, nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid. Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info. Räägib sellest, mida hakkab tegema. Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti. Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.
Grammatika	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme. Märgab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ning osutab neile. Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi. 	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid. Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides. Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante. Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu. Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust, tingimust, eesmärki.
Sõnavara	<ol style="list-style-type: none"> Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid mäarsõnu eile, täna, homme. Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu. Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi. Kasutab õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veerub-veeretab). Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 	<ol style="list-style-type: none"> Selgitab kuulnud kujundlike väljendite tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu. Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu.

	sõna (nt lilled: tulp, roos).	<ol style="list-style-type: none"> 5. Kasutab õigesti aja ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu. 6. Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades.
Häälamine	Korraldab järele ja häälatab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. 2. Häälatab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades.
Kirjalik kõne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Häälib täiskasvanu abiga 1-2silbilisi sulghäälikuta ja häälikühendita sõnu. 2. Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas. 3. Kordab täiskasvanu eeskujuleri vältel kahest sõnast koosnevaid ridu. 4. Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab ja kirjutab enamikku tähti. 2. Veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi ja eksib sageli. 3. Häälib õigesti 1-2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu. 4. Kirjutades märgib õigesti 1-2silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri. 5. Eristab häälikühendita sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut. 6. Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. 7. Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri. 8. Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.

„EESTI KEEL KUI TEINE KEEL”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
2. Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
3. Tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
4. Kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses.

Valdkonna sisu on:

1. Kuulamine;
2. Kõnelemine;
3. Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
2. Pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
3. Suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suheldes, luues selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
4. Korraldatakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega: liikumise, laulmise, käelise tegevuse, vaatlemise jm-ga;
5. Vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
6. Valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ette- ja ühislugemiseks;
7. Pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, korrates sõna või fraasi korrektsena.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
2. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab neid ning kasutab oma kõnes;
3. Saab aru korraldusest ja toimib selle järgi;
4. Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
5. Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
6. Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
7. Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimi ja tuntud inimesi.

Mitte-eesti kodukeelega lastele eesti keele õppe korraldamine lasteasutuses

Siin elavad või siia elama asunud mitte-eesti kodukeelega laste vanemad saavad valida erineva õppekeelega koolieelsete lasteasutuste vahel. Lisaks on neil võimalik valida sobiv

eesti keele kui teise keele õppimise mudel. Eri mudelid on eesmärgid ja tulemused erinevad, sõltudes eesti keele osakaalust:

1. Eesti keele omandamine muu õppekeelega lasteasutuses eraldi tugevustena, mis on lõimitud teiste tegevustega (eesti keele osakaal on 5-15%);
2. Eesti keele omandamine keelekümbelusemetoodika baasil: a) täieliku keelekümbelusega (eesti keele osakaal on 100%) b) osalise keelekümbelusega (eesti keele osakaal on 15-50%), eesti keele õpe on seotud konkreetse õpetajaga, põhimõtte on *üks inimene, üks keel*;
3. Eesti keele omandamine eesti õppekeelega rühmas (eesti keele osakaal on 100%, enamik lapsi on eesti kodukeelega).

Mitteeesti kodukeelega lapse õpetamisel eesti, vene või mõne muu õppekeelega rühmas ei vastuta rühmaõpetajad lapse kodukeele arengu eest.

Olenemata lasteasutuse valitud õppemudelist, on soovitatav mitte-eesti kodukeele lastele eesti keele õpetamisel välja töötada lasteasutusesisene koostöövõrgustik, kuhu kuuluvad rühma meeskond, spetsialistid (eesti keele, liikumis- ja muusikaõpetajad, logopeed, erinevad terapeutid), juhtkond, lapsevanem. Juhul, kui perel on olemas tugiisik/tõlk, oleks soovitatav kaasata teda koostöövõrgustiku tegevusse. Koostöövõrgustiku eesmärgid on:

1. Toetada last eesti keele õppimisel;
2. Toetada lapse sotsialiseerumist eestikeelses keelekeskkonnas;
3. Jälgida lapse eesti keele arengut;
4. Toetada ja nõustada lapse perekonda;
5. Toetada rühmaõpetajat mitte-eesti kodukeelega lapse õpetamisel.

Soodsa keeleõppekeskkonna loomisesse kaasatakse kohalik omavalitsus, kellega koostöös tagatakse:

1. Lapsele sobilik mängu- ja õppekeskkond (sh vajalikud õppevahendid);
2. Õpetaja metoodikaalane väljaõpe
3. Eesti keele õpetamiseks vajalike metoodiliste abimaterjalide olemasolu;
4. Mitte-eesti kodukeelega lastega tegelevate õpetajate ja spetsialistide lisatasustamine võimaluse korral.

Keeleõpet korraldades tuleks ära kasutada eesti keele õppimise ja eesti keeles suhtlemise võimalusi, mida pakub igapäevane ümbrus. Lastele tuleks pakkuda võimalikult erinevat ja autentset keelekeskkonda, kus lapsel tekib vajadus teises keeles suhelda.

Keeleõppe lähtealused on järgmised:

1. Keeleõppes peetakse oluliseks eesti keele kuulamist ja omandamist tegevuste vältel, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst;
2. Keeleõppega on vaja tegelda järjepidevalt. Oluline on õpitut kogu aeg erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides korrata ning aktiveerida: suunata last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ja –suhtluses, luua selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda;
3. Keeleõpe peab olema mänguline, vaheldusrikas ning lapsele huvitav. Laps õpib eesti keelt mängu kaudu;
4. Õpe peab olema mitmekesine ja pakkuma erilaadseid tegevusi: oluline on keelt kuulata ja omandada praktiliste tegevuste käigus, kus verbaalset suhtlemist toetab tugev mitteverbaalne kontekst. Otstarbekas on õppes kasutada paindlikke lahendusi mitmesuguste tegevuste kaudu (liikumine, laulmine, käeline tegevus, igapäevatoimingud, mitmesugused eestikeelsed üritused);

5. Keeleõpe on tulemuslikum, kui see on emotsionaalne ja haarab erinevaid meeli ning kui kasutatakse palju näilike vahendeid, miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusika ja rütmi;
6. Eesti keele kui teise keele õpe peaks olema eelkõige avastusõpe, mida toetab õpetaja kiitus ja tunnustus. Laste kõnet korrigeerides osutab õpetaja delikaatselt vigadele ning rõhutab õige kõne mudelit.
7. Vestlusteemasid valides lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
8. Valitakse mitmekesisemaid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ning ühiseks lugemiseks.

Eesti keele õpetamine mitte-eesti õppekeelega rühmades

Eesti keele õppetegevusi korraldab eesti keele kui teise keele õpetaja. Õpe võiks toimuda väiksemates rühmades (kuni 12). Eesti keelt õpetatakse lõimitult lapse igapäevatoimingute, rühmas käsitlevate nädalateemade ja teiste õppetegevustega ning lasteasutuse muude ettevõtmistega. Eesti keele baassõnavara loomisel lähtutakse lasteasutuses käsitlevatest nädalateemadest ning lapse üldteadmistest. Keeleõppe tegevuskordade soovitatav arv on 3-4aastastel lastel kaks korda nädalas, 4-5aastastel lastel kolm korda nädalas, 5-6 ja 6-7aastastel lastel neli korda nädalas.

Eesti keele õpetamine osalise või täieliku keelekümblusena

Sellisel korral on tegemist kakskeelse õppega, kus lasteasutus ise oma eripärast, personali kvalifikatsioonist, ruumidest, õppevahenditest ning muudest võimalustest lähtudes määrab lasteasutuse õppekavas eesti keeles korraldatavate õppetegevuste osakaalu ja sisu.

Täieliku keelekümbluse puhul toimub rühmas kogu õpe ja kasvatus ning muu tegevus eesti keeles.

Keelekümblusmetoodika rakendamise korral peab õpetaja olema läbinud sellealase koolituse ning juhutama oma õppe- ja kasvatusetegevust kavandades väljatöötatud keelekümblusprogrammist.

Eestis on keelekümblusprogrammi põhimõtted järgmised:

1. Üks inimene, üks keel;
2. Järjekindel sihtkeele kasutus (õpetaja räägib ainult eesti keeles);
3. Õppimine mängu kaudu;
4. Lapsekeskne rühmaruum (lapsed eksperimenteerivad keelega julgelt, õppides oma vahetutest kogemustest ning suhtlemisest end ümbritseva maailmaga; õpetajad toetuvad laste huvidele, vajadustele ja tugevatele külgedele);
5. Perekonna osalus
6. Keeleõppeprogramm ning täiskasvanute ja laste ühine tegevus peavad olema kooskõlas laste individuaalse arenguga ning arvestama laste isikupära ja perekondlikku tagapõhja;
7. Õpetajate koolitus, metoodiline nõustamine.

Eesti keele õpetamine mitte-eesti kodukeelega lapsele eesti õppekeelega rühmas

Oluline on õpetaja valmisolek õpetada muust keele- ja kultuurirühmast pärit last. Selleks peavad õpetajal olema teadmised keele õpetamise meetodikatest ning konkreetse lapse kultuuritaustast, rahvuslikust eripärast ja traditsioonidest.

Õpetajad kavandavad rühma tegevuskavas rühma eripärast, aasta õppe-eesmärkidest ning nädala-/kuuteemadest tulenevalt sihipärase õppetegevuse. Eesti keelt õpitakse üldjuhul kogu rühmaga plaanitud õppe- ja igapäevategevuste käigus. Oluline on õpetaja roll (ilmekus, žestid, näitlikustamine jms) mitte-eesti kodukeelega lapsele tegevuste sisu ja tähenduse mõistetavaks tegemises. Soovitav on õpetada lapsele uut sõnavara enne uue nädalateema tutvustamist. Nii viisi saaks laps õpetaja seletustest paremini aru ning lööks plaanitud tegevustes aktiivselt kaasa. Lisaks sellele tegeldakse mitte-eesti kodukeelega lastega 2-3 liikmelistes rühmades, vajaduse korral ka individuaalselt. Individuaalset tegevust kavandades, last õpetades ja tema eestikeelse kõne arengut jälgides arvestab õpetaja lapse eripära. Oluline on rikastada lapse sõnavara ja arendada tema eestikeelset kõnet, lähtudes rühmas käsitletavatest nädalateemadest ning üldisest arengutasemest, et laps kohaneks võimalikult ruttu, saaks teda ümbritsevast kõnest aru ning võiks aktiivselt osaleda mängudes ja igapäevatoimingutes.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Mitte-eesti kodukeelega lapsed mitte-eesti õppekeelega (inglise, vene jms) rühmas

Üldteema	5-6aastased	6-7aastased
Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära. 3. Mõistab õpitud küsimusi. 4. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga. 3. Mõistab ette loetud või jutustatud eakohase eesti keelse teksti põhisisu. 4. Mõistab esitatud küsimusi. 5. Tunneb ära õpitud/omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab õpitud viisakusväljendeid. 2. Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 3. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 4. Kasutab endast rääkides sõna mina. 5. Vastab küsimustele õpitu piires. 6. Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab alata ja lõpetada lihtsamat vestlust. 3. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 4. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. 5. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 6. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.
Lugemise ja kirjutamise laused	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu. 2. Tunneb kirja pildis ära oma nime. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. 2. Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid. 3. Tunneb kirja pildis ära mõned eestikeelsed sõnad. 4. Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada. 2. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslike tähtpäevi. 3. Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu. 4. Teab mõnda eestikeelset liisusalmi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu. 2. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal. 3. Oskab laulda mõnda eesti rahvalaulu. 4. Tunneb ära eesti rahvarõivad.

Mitte-eesti kodukeelega lapsed keelekümbelrühmas (eesti keele osakaal 100%)

Üldteema	5-6aastased	6-7aastased
Kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi eesti keele vastu. 2. Kuulab ja tajub eesti keele kõla. 3. Omandab oskused ja strateegiad, mis aitavad tal vaadates, kuulates ja lugedes eestikeelse teksti tähendusest aru saada. 4. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 5. Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 6. Mõistab esitatud küsimusi. 7. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga, ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui ka verbaalselt. 3. Mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. 4. Mõistab esitatud küsimusi. 5. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid. 2. Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 3. Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 4. Kasutab endast rääkides sõna mina. 5. Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires. 6. Teab peast mõnda eestikeelset laulu, luuletust, liisusalmi. 7. Tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu. 8. Hääldeb järele kuulnud sõnu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb ja kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 2. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada vestlust. 3. Näitab üles keeleist initsiatiivi, teeb ettepaneku kõnelda. 4. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 5. Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. 6. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada vestlust, räägib endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 7. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu. 8. Tunneb aktiivselt huvi kontakti loomise vastu täiskasvanute ja teiste lastega ka väljaspool lasteaeda. 9. Hääldeb õigesti uusi õpitud sõnu. 10. Kasutab keelt koos õpetajaga aktiivselt.
Lugemise ja kirjutamise alused	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb kirja pildis ära oma nime ja mõned eestikeelsed sõnad. 2. Oskab kirjutada oma nime 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. 2. Hääldeb häälikuid korrektselt. 3. Tunneb kirja pildis ära eesti

	<p>trükitähtedega.</p> <p>3. Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu.</p> <p>4. Tunneb ära õpitud häälikud ja tähed ning nimetab neid.</p>	<p>keelsed sõnad.</p> <p>4. Loeb lihtsamat eestikeelset telsti.</p> <p>5. Näitab huvi ja initsiatiivi eesti keeles kirjutamise vastu.</p>
Eesti kultuuri tutvustamine	<p>1. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.</p> <p>2. Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja –linnu ning oskab neid nimetada.</p> <p>3. Teab ja oskab nimetada mis riigis ta elab.</p> <p>4. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.</p> <p>5. Oskab laulda mõnda tuntud eestu lastelaulu, rahvalaulu, liisusalmi.</p>	<p>1. Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu.</p> <p>2. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.</p> <p>3. Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.</p> <p>4. Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid.</p> <p>5. Oskab laulda mõnda eesti rahvalaulu.</p> <p>6. Tunneb ära eesti rahvarõivad.</p>

Mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti õppekeelega rühmas.

Üldteema	Esimene poolaasta	Teine poolaasta	Järgnev periood (kuni koolimineku)
Kuulamine	<p>1. Tunneb huvi eesti keele vastu.</p> <p>2. Kuulab ja tajub eesti keele kõla.</p> <p>3. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.</p> <p>4. Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.</p>	<p>1. Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.</p> <p>2. Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ja tunneb kuuldu pildidl ära.</p> <p>3. Kuulab ning suudab jälgida ja meeles pidada täiskasvanu eestikeelset seletust.</p> <p>4. Mõistab esitatud küsimusi.</p> <p>5. Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.</p> <p>6. Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud</p>	<p>1. Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu.</p> <p>2. Tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid.</p> <p>3. Saab aru baassõnavara ulatuses.</p>

		suhtlussituatsiooni ga.	
Kõnelemine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb elementaarseid viisakusväljendeid. 2. Näitab üles huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu. 3. Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 4. Näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonis. 2. Moodustab ja kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid 3. Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada vestlust. 4. Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel. 2. Teab peast mõnda eestikeelset luuletust või laulu. 3. Vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 4. Osaleb õppes aktiivselt. 5. Valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses. 6. Suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes.
Häälamine	Häälleb järele kuulud sõnu.	Häälleb õpitud sõnu õigesti.	Häälleb uusi õpitud sõnu õigesti.
Eesti kultuuri tutvustamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu. 2. Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab. 3. Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab Eesti rahvussümbolitest nimetada ning kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu. 2. Oskab nimetada mõnd Eestis tähistatavat tähtpäeva. 	Vt valdkondade „Keel ja kõne” ning „Mina ja keskkond” eeldatavaid tulemusi.

„MATEMAATIKA”

Õppe- ja kasvatuseesmärgid on, et laps:

1. Rühmtab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
2. Järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
3. Tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
4. Mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
5. Mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
6. Suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
7. Näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna sisu on:

1. Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
2. Suurused ja mõõtmine;
3. Geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
2. Harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
3. Seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
4. Suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
5. Toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

1. Määrab esemete hulga ühise tunnuse ning jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi;
2. Võrdleb hulki, kasutades mõisted rohkem, vähem, võrdselt;
3. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ning tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada;
4. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, =, -;
5. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
6. Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (suurus, pikkus, kõrgus jm);
7. Rühmitab esemeid asendi- ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
8. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil;
9. Oskab öelda kellaega täistundides;
10. Nimetab nädalapäevi, kuid ja aastaaegu ning teab oma sünnikuud ja päeva;
11. Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtevahendiga (pulk, nõör vms);
12. Eristab kasutatavamaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, mmeter, liiter jne);

13. Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, kera ja kuubi ning kirjeldab neid kujundeid.

Allpool on lühidalt tutvustatud 1. Klassi õppesisu, mille omandamisele pannakse alus lasteaias.

Arvud 10ni, liitmine ja lahutamine 10 piires:

1. Arv kui loendamise tulemus, arvude rida 10ni;
2. Numbrite kirjutamine;
3. Arvude võrdlemine;
4. Paaris- ja paritud arvud;
5. Liitmine ja lahutamine 10 piires ning vastavate märkide kasutamine.

Suurused:

1. Pikkusühiku sentimeeter kasutamine;
2. Pikkusühik meeter ja mõõtmine;
3. Massiühik kg ja mahuühik liiter;
4. Kroon ja sent, krooni saamine müntidest;
5. Kellaaja määramine;
6. Tekstiülesannete koostamine, analüüsimine ja lahendamine.

Geomeetrilised kujundid:

1. Ruumiliste ja tasandiliste kujundite tundmine ning kirjeldamine (kuup, ruut, kera, ring, risttahukas, ristkülik, püramiid, kolmnurk, nelinurk, viisnurk, kuusnurk);
2. Kujundite osad (tahud, servad, tipud, küljed, nurgad), nende leidmine ja nimetamine;
3. Punkt, sirgjoon, kõverjoon, sirglõik.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	5-6aastased	6-7aastased
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	<ol style="list-style-type: none"> Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni. Oskab nimetada antud arvule eelnevalt/järgnevalt arvu. Tunneb numbrimärke. Võrdleb arve. Paneb kokku kahe hulga esemeid ära ja lahutab. 	<ol style="list-style-type: none"> Mõtestab arvude rida 12ni. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümbboleid tunneb märke +, =, -. Oskab koostada matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi.
Suurused ja mõõtmine	<ol style="list-style-type: none"> Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. Leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema – väiksema – sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades. Hindab kaugust silma järgi. Mõõdab pikkust, laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga. Järjestab raskuse ja paksuse järgi. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte cm, m ja km; massimõõtu kg ning mahumõõtu liiter; rahaühikuid kroon ja sent ning kasutab neid mängutegevuses. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Geomeetrilised kujundid	<ol style="list-style-type: none"> Koostab mustreid, laob pilte kujunditest. Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi. 	Esitab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, risttahukas, püramiid) tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk).
Orienteerumine ajas	<ol style="list-style-type: none"> Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. Eristab mõisteid kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe. 	<ol style="list-style-type: none"> Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja –päeva. Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem, varem, noorem, vanem.
Orienteerumine ruumis	<ol style="list-style-type: none"> Määrab eseme asukohta teise eseme suhtes: all-peal, kohal, keskel, äärel, vasakul-paremal. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi. 	Orienteerub tasapinnal (paberil).

„KUNST”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
2. Kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
3. Vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
4. Kasutab õpitud voolimis-, joonistamis-, maalimisvahendeid ja –võtteid;
5. Kasutab materjale ja tööristu ohutult ning sihipäraselt;
6. Vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu on:

1. Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
2. Kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
3. Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
4. Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemist;
2. Suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul ettevõttesse või farmidesse ning kasutama saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades;
3. Kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
4. Arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ning loovalt kombineerida;
5. Julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
6. Korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
7. Innustatakse last tehtud analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtusi just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

1. Leiab ümbritsevat vaadeldes erinevad detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt viisil;
2. Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ning fantaasiad;
3. Kasutab kunstitööloomiseks erinevaid vahendeid;
4. Kujutab objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu;

5. Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
6. Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest;
7. Koostab ise või valib tööst lahtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunastimeks;
8. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Sisuplokid	6-7aastased
Kujutamine ja väljendamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks. 2. Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgenades. 3. Jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja –kohast. 4. Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga. 5. Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine jne).
Kujundamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata. 2. Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset. 3. Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib. 4. Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära. 2. Valmistada õpetaja õpetajaga koos uusi voolimissegusid. 3. Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt. 2. Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda. 3. Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Segab värve uute toonide saamiseks. 2. Kasutab töös eri jämedusegapintsleid. 3. Väldib värvide määrdumist. 4. Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).
Meisterdamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne. 2. Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed. 3. Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	<ol style="list-style-type: none"> 1. Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu. 2. Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast. 3. Kasutab raamatuillustatsioone, fotosid, kunstiteoseid oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

„MUUSIKAÕPETUS”

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
2. Suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
3. Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;

Valdkonna sisu on:

1. Laulmine;
2. Muusika kuulamine;
3. Muusikalis-rütmiline liikumine;
4. Pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. On esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
2. Kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilis-sotsiaalselt aktiivsust ning väärtushinnanguid;
3. Arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
4. Kasutatakse muusikat lõimeva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nt KEEL ja KÕNE; KUNST jne; muusika on igapäevaelu osa nii argikui ka pidulike sündmuste puhul;
5. Seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
6. Muusikapalade valikul arvestatakse laste huve ning ea- ja jõukohasust.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega;
2. Laulab eakohaseidrahva- ja lastelaule nii rühmas kui ka üksi;
3. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
4. Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu;
5. Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
6. Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ning instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
7. Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis;
8. Liigub vastavalt muusika meeleolule;
9. Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Muusikategevuse liigid	6aastased	7aastased
Laulmine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist. 2. Laulab peast õpitud rahva. Ja lastelaule ning esitab neid rühmas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakosaeid rahva. Ja lastelaule. 2. Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi. 2. Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünamika, register, muusika meeleolu), nt kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu. 2. Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
Muusika kuulamine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants). 2. Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara. 2. Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuuldud palades suhtes. 3. Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre.
Pillimäng	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mägib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, guiro, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge. 2. Mängib pilliansamblis. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab mängida eakohastel rütmi ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele. 2. Mängib pilliansamblis. 3. Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, matall-agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).

„LIKUMINE”

Liikumisvaldkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

1. Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
2. Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
3. Tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
4. Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
5. Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu on:

1. Liikumisalased üldteadmised;
2. Põhiliikumised;
3. Liikumismängud;
4. Erinevad spordialad;
5. Tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1. Arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus, teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
2. Rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega, nt jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
3. Peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehaliselt harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
4. Ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslast arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
5. Arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7 aastane laps:

1. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele;
2. Peab liikudes ja mängides kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised;
4. Teeb painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
5. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikudes;
6. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt;
7. Matkib harjutusi tehes täiskasvanut;
8. Sooritab ühel ajal kaaslasega rütmiliikumisi;
9. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ühtlase ja vahelduva tempoga;
10. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgid jne);
11. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
12. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
13. Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused:

Üldteema	6aastane	7aastane
Liikumisteadmised	<ol style="list-style-type: none"> Osaleb lasteaia spordipäeval. Talub kaotust võistlusmängudes. Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires. Mõistab hügieeninõuete olulisust. Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kasutada appi täiskasvanu. 	<ol style="list-style-type: none"> Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase. Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele. Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid). Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.
Põhiliikumised	<ol style="list-style-type: none"> Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid. 	<ol style="list-style-type: none"> Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised. Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu. Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.	<ol style="list-style-type: none"> Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine). Mängib sportlike elementidega mängu. Organiseerib ise liikumismänge. Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureglitest.
Spordialad: võimlemine	<ol style="list-style-type: none"> Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu. Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu. 	<ol style="list-style-type: none"> Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval. Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. Sooritab painduvust, kiirust vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine, suusatamine	<ol style="list-style-type: none"> Suusatab vahelduva libiseva sammuga. Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga. 	<ol style="list-style-type: none"> Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele). Sõidab nõlvakust alla põhiasendis. Suusatab koordineeritud

		liikumisega. 4. Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
Spordialad: ujumine	1. Hingab vette. 2. Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid.	1. Ujub abivahendiga. 2. Järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.
Tants ja rütmika	1. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. 2. Kasutab kihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	1. Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega. 2. Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. 3. Väljendab liikumise kaudu emotsioone. 4. Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	Suudab sõita tõukerattaga ja kahe rattalise rattaga, suustada ning liikuda rulluiskudel.	1. Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. 2. Mängib lihtsamaid maastikumänge.